

Vtorek, četrtek in soboto izhajajo in veljajo v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k,
" pol leta 4 " — k,
" četrt " 2 " 20 "

Po pošti:

za vse leto 10 g. — k,
" pol leta 5 " — k,
" četrt " 2 " 60 "

Vredništvo in opravištvostvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznanila:

Za navadno trislošno vrsto se plačuje: 6 kr. če se tiska 1krat, 5 " " " 2krat, 4 " " " 3krat, več pisemne se plačuje po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štempelj) za 80 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Najzadnji program.

I.

Verjetno ali neverjetno, resnično je, kar je nedavno dunajski dopisnik graške „Tagespost“ pisal o prihodnji politiki slovenskih „voditeljev“, vsaj po večem je resnično. Mislimo namreč na oni dopis, katerega smo v zadnjem našem listu pod napisom „Nove in stare kombinacije“ priobčili, in kateri govori o slovenskem „poklonovanju dednemu vladarju.“ Ako smo prav podučeni, — in vse razloge imamo soditi, da smo — poslal je oni dopis v „Tagespost“ sam sestavljavec historične spomenice, o kateri je pisal, da se ima izročiti ministerskemu predsedniku. Poslal jo je kot „fühler“, t. j. zato da bi se začeli med Slovenci razgovori o tem najnovejšem programu in da bi vlada zvedela, kako razen oni dveh slovenskih „voditeljev“, ki misli v onem dopisu na kratko načrtane že dolgo časa kuhata in kujeta, še drugi Slovenci sodijo o tej stvari. Dopis ni bil „raca“, bil je „taca.“ Kakor je tudi neprijetno govoriti o iznajdbi, ki bo novo, morebiti neprevaljivo pečino zavalila pred vhod do slovenske sloge — bojimo se da lahko celo kamen na grob slovenskega naroda — govoriti moramo. Ne bomo trdili, da so fakta, ktera bomo o tem novem programu priobčili, do zadnje pike take, kakor jih bomo opisali. Povedali bomo, kolikor vemo iz jako zanesljivega vira; kader pa kaj več izvemo, radi bomo popravili, kar bi utegnili biti neresnično, radi dostavili, kjer bo kaj pomankljivega. Odgovornost za vse nasledke zavračamo na one, ki na skrivnem utihotapljuje nove programe, ki svojevoljno brez običnega porazumljenja snujejo slovensko osodo.

Predno kaj več govorimo o tej programski zmešnjavi, naj poročimo, kolikor nam je bilo do zdaj mogoče izvedeti. Na Dunaji živeč kranjski zgodovinar je sestavil državopravno spomenico, „v kateri se na historični podlagi razpravlja vprašanje dednega poklonovanja, zastopanja naroda pri kroni, popolne deželne avtonomije in pa teritorialno vprašanje.“ Za to delo sta ga naprosila znana dva kranjska „voditelja“, katerih eden je do zadnjega časa na Dunaji „zastopal“ kranjsčino, drugi pa poleg deželnega zbora povsod igra

slovenskega Mefista, po svojih svakih pošilja lažnjive dopise na Dunaj — sam hoče biti zavarovan za vse slučaje — in kateremu tudi krčma ni premalo parlamentaren kraj za politične provokacije in enakovažne čine slovenskega (?) uma.

Tako izdelana spomenica je ministerskemu predsedniku že izročena in bajè so že pred cesarjem slovenska usta o njej govorile omenjaje v njej izrečenih slovenskih „lojalnih“ želj. Kakor nam zagotavlja naš poročnik, je minister Taaffe ves unet za to novo idejo, „in tako bode — piše naš poročnik — Slovenija zopet po lastnih sinih pokopana.“ O zadržaji se nam piše: „Ponuja se nam notranje-avstrijska skupina; v Gradcu, v Celovcu, v Ljubljani in v Gorici bodo zastopniki dotičnih kronovin cesarju zvestobo obljubili, cesar pa kot vojvoda štirski, koroški, kranjski itd. prisegel, da bode varoval in spoštoval pravice teh dežel.“

Toliko naš poročnik. Zdaj nam je jasno, zakaj se v Ljubljani tako ogibljuje shoda vseh slovenskih „voditeljev.“ Ako bi hoteli tudi prezreti vse drugo, zlasti tudi vprašanje, kako si en sam ali dva človeka upata brez dogovorov „na svojo roko“ vladi predlagati nov program, o katerem do zdaj živa duša ni nič vedela, vendar se ne moremo načuditi, zakaj se je program po takih ovinkih spravil med javnost? Zakaj po neznanem dopisniku v graški „Tagespost“? Ali ona dva „voditelja“ res nimata nobene dotike (fühlung) več z ljudstvom in njegovimi zastopniki? Saj sejima je vendar v shodu dotika ponujala in ko bi bila ona „voditelja“ v skupnem zboru predložila svoj program, zvedela bi bila različna mnenja iz prvega vira. Zdi se nam, da skušnje zadnjih časov niso nekterih voditeljev čisto nič izučile, in da bo prihodnji slovenski zgodovinar moral pisati žalostno povestnico o renegatu, ki je pribežal v slovenski tabor narodu v največjo škodo! „Naredite mir med mojimi narodi!“ je rekel cesar novim ministrom. Kako ga bodo, ko se med posamezne narode same silijo Iskarjoti!

Ogledimo si zdaj program, kakor ga je svetu priobčil kranjski zgodovinar. „Zedinjena Slovenija se bo le nekoliko sprožila — teritorialno vprašanje za zdaj ne pride na dnevni red.“ Kaj je to? Protislovje! Ako teritorialno vprašanje ne pride na dnevni red, ne mo-

remo si misliti, v čem bo obstajalo tisto „nekoliko“ ali „deloma“, za kolikor se bo zedinjenje Slovenije sprožilo. Sestavljavec programa bi si bil lahko prihranil to protislovje — prah za slovenske oči, kajti nekoliko niže že beremo: Za to „opuščenje“ (fallenlassen) itd. — kar jasno kaže, da hočeta dva „voditelja“ glavno slovensko vprašanje zbrisati iz dnevnega reda. Ne vemo, ali je v „voditeljskih“ krogih res že tako vse gnilo, da bodeta dva človeka podrla, kar se že snuje toliko let, in kar je narod zadnja leta tako odločno tirjal. Radovedni pa smo, kako se bodo ti možje potem pred narodom zagovarjali. Ali so ga sleparili prej, ali ga hoté slepariti zdaj, kajti kolikor mi vemo, ga ni slov. poslanca, ki bi ne bil do srdi razkačen, ko bi se mu očitalo, da on ni za zedinjeno Slovenijo. Predno zedinjeno Slovenijo tako za kulisami zbrisejo z dnevnega reda, naj dotični voditelji pomislijo, da niti velike ideje, niti majhni narodi niso za to, da bi se z njimi igralo. Mogoče, da je ideja zedinjene Slovenije za nekatere omahovalce, sebične lizune za zdaj še prezgodaj na dnevnem redu, ali da se ne strinja z njih visokoletečimi osebnimi poželjivostimi; to pa je gotovo, da so stanovski rudeči fraki, vojvodski klobuki, sredovečno uklanjaje in kar je enacega že davno zginili z dnevnega reda in da si dandenes narodi svojega rešenja več ne iščejo v dvorskih formalah in robskih strohlenostih, naj se že tako ali tako zvejo. Edino kar bi se dalo ponoviti, to so tiste osebe, ki so nekdanj pred prestoli uganjale svoje burke in šale — pa tuji za to je treba v glavi nekaj več popra in soli, kakor tega imata iznajdnika „slovenskega poklonjevanja!“

Dopisi.

Iz Vranske doline, 16. aprila. *) Naš okrajni odbor je v svoji slednji seji nekaj prav važnih predmetov pretresaval, deloma rešil, od kojih nekterih na tanjšo kaj drugo pot! Omenim denes le, da je odmeril 125 gld. za darove izvrstnim živinorejcem, kateri se bodo za letos delili na semenjski dan 27. t. m. na Vranskem. Pravico do darov imajo le prebivalci vranskega

*) Zarad praznikov zaostalo.

Vredn.

Listek.

Kupčija na Hrvaškem.

(Spisal Ferdo Kočever.)

Kupčija vsake dežele je odvisna od dvojnega: 1. od njene geografične lege, in 2. od njenih pridelkov ali izdelkov. — Dežele ležeče ob morju so za kupčijo bolj prikladne, nego dežele ležeče vsred kopnega, celo če so še preprežene z visokimi gorami in zaokrožene s širokimi pustinjami. Noben element posameznih dežel tako ne veže, nego morja. Morje je tista velika kupčijska cesta, ki vse dežele, vse narode cele naše zemlje med seboj veže. Po tej cesti se največ blaga prevažuje. Širše in dalje, pa tudi v nekem smislu krajše kupčijske ceste je ni od morja. Srečni so tedaj narodi, ki imajo svoja pristanišča ob morji. Železnice ne bodo nikoli mogle morju prvenstva v kupčiji odvzeti, in ko bi jih še toliko naredili. Velik narod zaduši brez morskih pristanišč. Poglejmo n. pr. naše brate Ruse, kako oni kot kontinentalen narod z vso silo na vse strani k velikim morjem prodirajo, dobro vedoči, da

jim je morja treba kakor plučam zraka. — Poleg morja pospešujejo kupčijo najbolj plovitbene reke. Reke so najnaravnejša, pa tudi najstarejša kupčijska pota. Gori in doli po njih in poleg njih je že od nekdanj šla kupčija. Tudi reke še zmerom niso po železnicah kot kupčijske ceste ob veljavo dejane, kajti denes je prevaževanje blaga po rekah še zmerom ceneje nego po železnicah. Železnice bi jaz, cené kupčijska pota, še le v tretjo vrsto postavil. Za železnicami pridejo v četrti vrsti navadne ceste itd. — Kupčijska pota so pa le polajšavna sredstva kupčije. Predmet kupčije je blago, ki se deli 1. v gospodarstvene pridelke, in 2. v obrtnijske izdelke. Kupčija med dvema sosednjima deželama, od katerih je ena poljedelska, druga pa obrtnijska, je zmerom bolj živa, nego med dvema poljedelskima, ali med dvema obrtnijskima deželama, kajti poljedelski in obrtnijski deželi si vzajemno izmenjavate svoje blago. Poljedelski deželi je treba obrtnijskih izdelkov, obrtnijski deželi pa narobe poljedelskih pridelkov.

V tem-le spisu bom kolikor mogoče na kratko povedal, kako je gledé teh dveh kupčijskih zadev na Hrvaškem in Slavonskem. V tem spisu navedene številke

temeljé se na statistična data, jaz sem številke samo nekaj malo zaokrožil.

Gledé na kupčijska pota imate Hrvaška in Slavonija tri krasne reke: Savo, Dravo in Donavo. Po tečajih teh treh rek je hrvaški kupčiji pot umerjena od jugo-vzhoda proti severo-zapadu. Na severo-zapadu se je ta kupčijska pot, dokler še železnic ni bilo, delila na dvoje, ena je šla v alpinske pokrajine: Kranjsko, Štajersko, Koroško, Tirole itd., druga pa na jadransko morje: Reko, Senj in Kraljevico. Pot v alpinske pokrajine se je držala rek in dolin, katerih je ves alpski svet poln, in ni imela gledé na prevaževanje blaga mnogih težav premagavati. Dosto težavneje je bilo pot k morju prokrčiti, kajti od Karlovca, do kjer je Kopa za plovitbo prikladna, pa do morja je celih osemnajst milj pozračne daljine. Ta daljina sama na sebi ne bi bila toliko pačila, kolikor so pačile topografične zapreke: Dinarske in Velebitske planine namreč, ki paralelno druga vèz druge, kakor dve skalnati steni morje od rodovitnega Posavja in Podravja zapirate. V ta namen, da se kupčijska pot do morja prokrči, in tako hrvaško-slavonskim obilnim prirodninam na morji oddušek dá, zgra-

okraja, ako dokažejo, da je živinče njih lastnina, ter da so teličke sami zredili. Nadarovala se bo le goveja živina, krave in telice. Za krave 3 do 8 let stare so darila: I. 30 gld., II. 25 gld., III. 20 gld.; za telice 1 do 2 leta stare, I. 25 gld., II. 15 gld., III. 10 gld. — Prejemnik darila se mora tudi zavezati, da ne bo 2 leti prodal živinčeta iz okraja in da se ohrani za pleme. —

Prihodnji teden v torek 19. t. m. bo tudi pri nas zopet javna bitva na narodnem polji: volitev namreč bo za novi okrajni zastop. — V ta namen je „več volilcev iz Vranskega okraja“ na svitlo dalo tiskan poziv in imenik kandidatov. — Kakor se kaže, je v velikem posestvu, kjer itak izbire ni, imenik sestavljen tako, da se ni gledalo toliko na narodnost, nego več na zmernost in poštenu značaj. — II. oddelek, za trga, je za Braslovče ravno tako, kakor pri velikem posestvu. — Za Vranski trg so imena, ki kažejo, da se jo obzir vzela ne le na zmernost in značajnost samo, ampak tudi na učenost in odločno narodno vedenje, ravno tako je tudi imenik kandidatov za III. oddelek, za kmečke občine sestavljen. — V vsem je 6 grajščakov, 1 c. k. poštar, 1 c. k. uradnik, so 3 trgovci, je 14 posestnikov, 1 dekan, 1 fajmošter, 1 zdravnik in sta 2 učitelja, ki pa bo eden s koncem t. m. nehal biti učitelj, ker ima posestva v Šent Jurji in na Vranskem — za kandidate navedenih! — Volilci, ki so ta imenik sestavili in izdali, pokazali so, da imajo ustavno življenje v sebi, da razumejo duh časa, in da znajo spoštovati nepristransko le poštenu značaj in sposobnost! — Da so zmerno in ravnopravno radili, kaže tudi to, ka so celó dali nekaterim prostor, od katerih se odločno vé, da niso prijatelji slovenski reči, vsaj pa se pričakuje od njih zmernost in državljanska modrost! Tudi so listi tiskani slovensko in nemško! —

Poleg vsega tega pa zna ta imenik naše „nazovi-liberaluhe“ čemeriti, — ker ni nijednega diurnista in kontrolorja zraven! Kajti ta baža ljudi ne gleda na drugo, nego na to, ka je kter le prav nemčurski klevetnik, ki se strastno upira vsemu razvijanju ljudskega napredka in le vse odbija, do kar ima narod prirodno in državljansko pravico, ali ima tedaj že namesto možgan slamo ali blato v čepini, to jim je „Wurst“ —! Gotovo pa jih bo v oči bodlo, da je priporočen tudi 1 dekan, 1 fajmošter, da sta 2, bolj rečeno, da je 1 učitelj! — Se vé, za take ljudi po modrosti mameluške dece ni ustave. Ta dan bo pa tudi po dolgih porodnih bolečinah, ki jih je pripravil naš okrajni šolski svet, volitev načelnika za „krajni šolski svet.“ — O naših šolskih svetih bom še celo perioho lahko pisal — pa drugi krat! — Kako nam se že izteče volitev za okrajni zbor, tega še denes odločno ne morem povedati, vse visi na jako tenki nitki! Pa to nas malo briga, če ravno bi za zdaj še zmagala po neumnosti domačih prebivalcev pritepena „klika“; — vemo, da bi bilo to mrtvorojeno dete, — kteremu bomo kmalu za gotovo pogrebno zakročili; toliko smo si narodni rodoljubi

prisegli, da mirovali ne hodemo nikakor ne, ampak neutrudljivo in neprestrašeno delovali, ker nam je bodočnost gotova — toraj ne delamo za kako „fanatično, fingirano idejo“, — kakor naši „prusofilistri“! — Ako nam Ljutomer in Ptuj stavljata take slavne trdnjave — gotovo ne bo Vransko pruski otok postal! Slavna Žavska in Mozirska dolina bote toporišče dali, da se podseka slednja žila nemškutarije v celej Savinski dolini, in deske in žreblje za mrtvaško skrinjo našim mameluškim, pritepenim nazovi-liberaluhom! Tako nam bog i šaka junaška!

Iz Istre 20. aprila. [Izv. dop.] Togota in jeza se je polastila naših koprskih italijanisimov, odkar njih najbližnji sosedje Slovenci javno slovensko trikoloro (zastavo) razobešajo, med tem ko je zvestim avstrijskim Lahonom strogo prepovedano, italijansko „trikoloro“ javno pokazati; le skrivno so jo gledali, in mili zdihljaji iz njih prs proti Italiji so bili priča, kako željno pričakujejo, videti kmalu italijansko zastavo nad Kopro vibrati. Sicer je neko jutro pred tremi leti po drevoredu pri jetnišnici vse polno ital. zastavic migljajo, petarda pri okrajnem glavarstvu počila, listki prilepljeni po Kopro z „Viva Italija“ M . . . per Austria“; to vse je kazalo njih srčno sočutje za zvezo z Italijo in nepopisljiv srd do vsega, kar je avstrijsko, naj bo še tako izvrstno. — Pretekli mesec je prav peklo naše koprške Italijane, ko so slišali, da so njih rojaki Slovenci, slov. zastave na več krajih javno razobesili; — ali boče zmirom naš najdražji zaklad, naša narodna zastava skrivaj medlela? se ti vrli borivci Italije povprašujejo; „andiamo fuori, con nostra bandiera nazionale alla testa“ je bil enoglasen sklep; in res kmalu potem je bilo videti kacic 20 onih navdušencev iz koprškega otoka proti zemlji laziti, med njimi je bilo 14 gimnazijalcev, drugi pa lačni pisarji; njih navdušenje je vedno naraščalo, pa tudi kričanje „Viva Italija, Garibaldi, Vittorio itd., mostri schiavi“ in pa strastno zabavljenje proti Slovencom. To zabavljanje je čul domač slovensk mladenič na mostu, kteri veže Koper s suho zemljo; jel je premišljevati — ali je prav in dovoljeno, da ti rogovileži na naši domači slov. zemlji himne Italiji prepevajo in nas, starodavne posestnike istrskega polotoka pa zaničujejo? — kratko malo ne, si misli mladenič ter priskoči k oni drhali, zgrabi ital. zastavo in jo na kosce ratrga; „chi ha un cortello“ se poprašujejo ti junaki; naš Slovenec se je bal za svojo kožo, potegne iz žepa svoj zakrivljen nožič, srpu podoben in v hipu ti vrli Garibaldinci pred Slovencem tako urno, še bolj ko ljubljanski turnarji, proti Kopro tečejo. Menda jih ne boče več volja z ital. zastavo po naših bregovih hoditi, ko jih le en Slovenec tako hitro v tek požene. — Tekoče leto je slov. mladenič zapisal na kos papirja „M . . . per Italijani“, hitro je nek Lahon našemu okrajnemu glavarju to poročil; mladenič je bil k uradu v Koper pozvan, kjer se mu je ostro prepovedalo še enkrat kaj takega učiniti. Za nas Slovence uradniki marljivo

skrbijo, da ne žalimo Italijanov, Italijani pa, uradni in neuradni nas psujejo, in še nikoli nismo čuli, da bi bil kak Italijan zarad tega k uradu pozvan. Naš okrajni paša g. Kodrmac, iz goriških brd doma, ako hoče biti vsem pravičen, ali ne zna, da psuje našo narodnost, ako slov. županijam na slov. vloge v italijanskem jeziku odgovarja! Pasjanska županija uraduje izključljivo le v slovenskem jeziku, ta premodri paša pa ital. odpisuje; te dni se je on proti nekemu svetovalcu izustil: slovensko se boče uradovalo za vaše mlajše, ko bodo prišli drugi uradniki, sedanji niso tega zmožni. Bravissimo gospod kapetan! torej za naše mlajše veljajo temeljne državne postave?! z našimi krvavo zasluženimi penazi moramo vzdržavati italijanske renegate. Se spomnite častiti g. glavar, kako ste nam o začetku tega leta s pomočjo orožene sile, živino, vino, oljke, svinjsko meso, obleko jemali, da ste nasitili vaše brate, in da ste c. k. komisarju, kteri je to učinil, zlat križec za zasluge pridobili! Ljudje so bili prisiljeni denar na posodo iskati in zastarele davke plačati, ker je prišla cela drhal Koprcev blago preč jemati! Jeli bilo to prav!? po štiri, pet dni so bili v enej vasi, dokler so zadnji vinar iz ljudi izmolzli, potem jim pa nazaj blago izročili, tudi onemu, kdor nič plačal ni. — Tako še na Turškem ne delajo; ali se ni bal okrajni paša, ka bi se kaj enacega pripetilo kakor v Dalmaciji? Ljudstvo je bilo povsod zelo razdraženo. Kakih dvajset let je trla naša kmetovalce trtna bolezen; ko nikdo nič pridelal ni, ni mogel davkov odrajtovati, zdaj pa že tako zastarele davke s takimi sredstvi iztirjevati! gotovo ni kristjansko, ne ustavnim postavam primerno.

Politični razgled.

Ministerstvo do zdaj še nima nobenega programa; ono hoče le po pogodbah med vsemi strankami spremeniti obstoječo ustavo in misli, da se mu bodo te pogodbe posrečile, torej si noče snovati posebnega programa. Dozdaj se pripravlja za dogovore. Sicer imajo novi ministri težavno stanje; ne le da v Cislajtani ni zadovoljna nobena stranka, tudi Ogerska dela za to, naj se napravi sprava le s Poljaki, druge dežele in narodi pa naj se prepusté nemški večini v državnem zboru, da jih potlačí. Sicer pa je slišati, da v ministerstvih mnogo delajo in da ni moč priti do ministrov. —

„Wien. Abdpst.“ zopet naznanja neko ministersko razglasilo. Brati je, da se ministerstvo bistveno sklada v načeli Rechbauerjevega programa, v kterem stoji, da bi „najboljnemški Nemec“ nikdar ne mogel pritrđiti niti českim tirjatvam, niti „slovenski prihodnostni državi.“ Čudno je po tem, kako da Rechbauer vendar ni vstopil v ministerstvo, ktero zdaj trdi, da programa ne more oglasiti, ako si noče svoje lastne akcije pohabiti. In tú je zopet čudo, da ministerstvo na eno stran noče nobenega programa objaviti,

dili ste se koncem prejšnjega stoletja dve cesti od Karlovca k morji: ena, tako zvana „Luizina“ drži na Reko, druga „Karolinina“ na Kraljevico (Portore) in Senj. Ti dve cesti ste tehniško tako izvrstno in solidno izdelani, da jima bo težko kje v Evropi para naiti.

Popreje, ko južna železnica še ni bila do Trsta dodelana, in se ve da tudi od Zidanega mosta na Sisek in Karlovec ne, je šel večí del hrvaškega kupčijskega blaga (in prolazno tudi Ogerskega) na morská pristanišča na Reki, v Kraljevico, v Bakaru in v Senji. Promet blaga je iznašal tačas na Reki še čez 13 milijonov gold. na leto; v Senji gotovo 5 milijonov. V Karlovec se je privaževalo čez leto blizo 4 milijonov centov blaga. Hudi udarec za to hrvaško prekmorsko kupčijo je bila železnica na Trst, kajti ona je vsaj dobro polovico hrvaško-slavonske prekmorske kupčije k sebi potegnila, Ogersko pa vso. Denes pa, ko držé železniške proge od Zidanega mosta na Karlovec, Sisek in memo Zagreba na Kanižo, stojé vsa hrvaška pomorsko pristanišča celo prazna. V tem leži tudi razlog, zakaj se je broj stanovnikov i v Karlovcu i na Reki od zadnjega narodnega popsa sem zmanjšal. Res

čudni, navadnemu človeku nerazumljivi morajo razlogi biti, da še denes Avstrija nima več nego eno železnico do jadranskega morja, in vendar leže baš na Adrijii vitalni interesi Avstrije! — Celo dodelanje proge Št. Peter-Reka, ki je komaj kakih par petelinovih kobalov dolga, vedó zviti in svoje materijalne koristi varvajoči Tržačani pôtém vsakovrstnih kovarnosti zavirati.

Največ kupčije je denes v Sisku. V Sisku se veže železnica s Savskim parobrodarstvom. Do Siska morejo parobrodi s tovorom 10.000 vaganov žita priploviti. Čez leto gre skoz Sisek blizo do 10 milijonov centov blaga gori in doli. Precej živa kupčija je tudi v Zagrebu, zlasti z vinom, potem v Brodu in Gradiški, kjer se roba iz turške Hrvaške in iz Bosne strinja, nadalje v Mitrovici in v Zemlinu, kamor roba iz Srbije prihaja. Zemlin ima poleg svoje geografične lege sijajno kupčijsko bodočnost. Malo je mest v Evropi, ki bi imela za kupčijo tako prikladno lego, nego jo ima Zemlin. V Vukovaru je skladišče banaškega žita, v Oseku pa robe iz Ogerskega prihajajoče.

Kupčija na Hrvaškem in Slavonskem bi mogla še več kot enkrat tolika biti kolikoršna je, če bi se, ka-

kor je bilo s prva že ustanovljeno, železnica od Zagreba sredinom Slavonije pa do Zemlina, — od Karlovca pa na Reko in Senj potegnila! Kakor denes stvari stojé, teh dveh železniških prog še v desetih letih ne bo. Kamo sreče za Hrvaško in Slavonijo, če sem gledé tega kriv prorok!

Hrvaška in Slavonija, soči skoz in skoz poljedelski deželi, prinašate na kupčijski trg zgolj le gospodarske prirodine, kupujete pa nasprotno obrtnijske izdelke. Oni ste tedaj gledé kupčije, gledé vzajemne izmenjave blaga med seboj vezani na ktero sosednih obrtnijskih dožel; in take obrtnijske dežele so več ali manj vse alpinske dežele na severo-zapadu, kjer mnogi deroči hudourniki in izobilnost kurjave razvitek obrtnije silno podpirajo. Kupčija med Hrvaško in Slavonijo od ene, — in med Ogersko, Srbijo in Bosno od druge strani ne more biti živa, kajti vse te dežele ravno ono isto producirajo, kar Hrvaška in Slavonija producirate, in ono isto potrebujejo kar Hrvaška in Slavonija potrebujete; med njimi je tedaj izmenjava blaga nemogoča. Za prirodine teh dežel ste Hrvaška in Slavonija samo transitorne važnosti. (Konec prih.)

da pa na drugi strani zagotavlja, ka se strinja z Rechbauerjevimi. Da je kolobocja popolna, razpošiljajo c. kr. namestniki v imenu vlade nižin oblastim okrožnice, v katerih poudarjajo, da ministerska sprememba ni ob enem sprememba sisteme, ampak da vse spremembe le pomenjajo varno nadaljevanje ustavnih naprav. Torej naj uradovi pospešujejo ministerske spravljive težnje in naj skrbé, da se ohrani mir in red. Kdo nam razjasni vse te zastavice. Do zdaj samo vemo, da so mariborski mestni policaji dobili nove uniforme.

Dunajski mestni zbor je dra. Giskro imenoval za častnega meščana. Zanimljivo je, da se je proti temu meščanstvu krepko upiralo mnogo odbornikov, ki so trdili, da se nikakor ne skladajo z bivšo Giskrino politikom.

V prvo hrvaško saborsko sednico 20. t. m. je prišlo mesto 66 narodnih zastopnikov samo 27, tako ni drugo kazalo, nego zborovanje na osem dni t. j. čez pravoslavne velikonočne praznike odgoditi. To so prav čedne razmere. Videti je, kakor da bi Rauchizem sam na sebi obupaval.

„Nord“ naznanja, da ni res, da bi bila Rusija vladiko Strosmajerja naprosila, naj posreduje med njo in Rimom, češ da Rusiji tacega posredovanja ni treba in da jej nikdar ni manj kakor zdaj stalo do tega zopet stopiti v diplomatično zvezo z Rimom.

Nemško zedinjevanje napreduje. V Stuttgartu je sklenila nemško-pruska stranka resolucijo brez pogojev pridružiti se severno-nemški zvezi. Tudi na Bavorskem kujejo neko pogodbo.

Razne stvari.

* (Preklican zaukaz). Vsled mnogobrojnih peticij, ki so ministerstvu došle od vseh krajev dolénje Štirске, je vojno državno ministerstvo po telegrafični poti naznanilo, da odpustnikom 47. peškega polka Hartungovega ne bode treba hoditi v Pirano in Koper strazit k izdelovanji soli. Da torej 400 krepkih možkih rok nam ostane v deželi, za to se imamo v prvi vrsti zahvaliti krepki inicijativi g. notarja dra. Radeja v Mariboru, ki je peticije sprožil in tako hitro spravil na pravo mesto. Poslanec Brandstetter, ki je peticijo videl, je sicer rekel, da se ž njo popolnoma zлага, vendar je ni hotel podpisati — dokaz, da ljudem njegove baže ni za ljudski in deželni blagor, ampak samo za osebno paradovanje.

* (Dr. Josef Ritter von Waser) je dobil komturski križ Franc-Jozefovega reda. Od Bacha do Potockega se je Waser vedno zaslužnega storil za državo. Da je Waser po odstopu prejšnjega ministerstva nehal biti sekojski predstojnik in postal podpredsednik više sodnije v Gradcu, je menda našim čitateljem že od drugod znano.

p. (Sloga.) Prvi list „Sloga“ je izišel. V programu na čelu lista se kaže, da „Sloga“ skopljeno s Magjari nagodbo kot pravno stališče pripoznava, ter da bo stoječa na tem stališči za revizijo te nagodbe delala in pisala. Iz celega programa se vidi, da hoče „Sloga“ neko posredno stranko med magjaronsko in narodno stoječo, storiti, tedaj neko „übergangs“ — stranko! — V prvem svojem listu ima tudi rubriko: „Slovenija“, ktero celo v „Zatočniku“ pogrešamo.

* (Iz Schönwetterjevega okrajnega glavarstva.) Okrajni zastopi Vrnski, Laški in Gorénjegranski so imeli v Celji voliti 3 ude v komisijo za urejenje davkov. Izvedeni okrajni glavarje volitev razpisal na veliki petek. Ne le, da sedita v enem imenovanih okrajnih zastopov dva duhovnika, ki na veliki petek absolutno ne moreta z doma, je znano, da je tudi našemu kmetu veliki petek jako svet dan, tako da se silno nerad podá na pot. Ali je hotel g. Schönwetter naravnost žaliti versko čustvo, ali pa kolikor mogoče otežuje našim rojakom izvrševanje državljskih pravic oziroma dolžnosti! Zbralo se je 19 zastopnikov. Nemškutarski okrajni zastopniki Laškega trga so hoteli v komisijo izvoliti Laškega davkarja, znanega nemškutarja Lasnigga. Davkarja za komisarja pri uravnavanji davka ali pa kozla za vrtnarja! Savinska zastopa ni-

kakor nista hotela v to neumnost privoliti in ker sta bila itak v večini, bila bi tudi tretjega uda volila iz svoje sredine. Vendar so se dali Laščanje pregovoriti in izvoljeni so bili gg. Jos. Lipold, veliki posestnik v Mozirji, soglasno, g. Jan. pl. Klein, veliki posestnik na Vrnskem in J. Pust, župan v Trbovljah vsak z 18 glasovi. Po tem izidu je soditi, da je g. Schönwetterju njegova velikopetkovska taktika izpodletela.

Z. (Saj nas Slovence že tudi malo po širokem svetu poznajo). — Dobro se spominjamo, da je imela dunajska „Morgenpost“ pred 9 leti o nas uvoden članek pod naslovom „Eine neu erfundene Nationalität“ o priliki, ko so naši prvi državni poslanci znano 20.000 podpisov broječo peticijo Šmerlingu izročili. — Ali kako so se v teh 9 letih v tem oziru okolščine spremenile, nam je to-le dokaz: V Švici ima znana „liga miru in sprave“, ktere udje so demokratije in republikanci cele Evrope, svoj glavni sedež v Lausanne-u, kjer tudi njihove v francoskem jeziku pisani organ „Journal des états unis“ izhaja. — V tem listu poziva odbor „lige“ pretečeni teden Čehe, Poljake, posebno pa nas Slovence v posebnem naudušenem oklicu, naj sestavimo med seboj centralni slovenski odbor za rešenje iztočnega pitanja na korist potlačenih, pod Turčijo in pod Magjarsko izdihajočih Jugoslovanov. — Pravi ta poziv, da bi moral ta centralni slovenski odbor z „ligo“ in z vsemi demokratičnimi društvi cele Evrope v zvezo stopiti in tudi ob enem na polajšanje stanja vseh potlačenih evropskih narodnosti delovati. — Koliko je v teh predlogih „lige“ praktičnega in izpeljivega, ne bomo denes pretresali, ali konstatirati smo hoteli z navajanjem tega faktuma, da je slovensko ime že zdavnej meje „einer neu erfundenen Nationalität“ prekoračilo. —

* (Goske.) „Nov.“ nam očitajo 3 goske. Pravijo, da o slovenskem pravniškem društvu niso našle ne sledú ne tirú. Nam je dotično novico pisal g. dr. Razlag z izrécno željo, naj jo objavimo. Povprašajte torej pri njem, — mi nismo imeli razlogov slutiti gos. — Levstiku ponujanih 1300 fl. za vredovanje slov. časnika so jim tudi raca. Kaj pa! one verujejo Konradu, mi imamo svoje zanesljive poročnike, kteri nam tudi še zdaj zagotavljajo resnico naše notice. Konradovo resnicoljubje smo spoznali, ko je dal po oglih nabiti: „Vaš jezik je v uradnije vpeljan“. Sicer naj vsakdo zajema iz tistega vira, ki mu je najljubši; od nas pa naj se ne tirja, da bi hodili po svoje novice k Konradu! — Gledé Marna bi bile „Nov.“ bolje storile, ko bi nas bile v miru pustile — na ta lim pa ne pojdemo; kdor vé zakaj ne, nam bo hvalo vedel. — Kar je nemški „Brenclj“ na nas adresiral, ni vredno odgovora. Nasprotje med njim in nami se je vrtilo okolo vprašanja: V kaki dotiki stojé Mladoslovinci z vlado in kdo je slov. šaljivemu listu na Dunaji garantiral kaj iz dispozicijskega fonda? Ljubljanski list svojega sumničenja niti ne opraviči, niti ga ne prekličé. Dokler se ne opraviči v glavnih zadevah, toliko časa je v naših očeh opravljevec in lažnjivec, s katerim se o pristranskih stvareh ne bomo pričkali.

Z. (Dramatično društvo) v Ljubljani je dalo na velikonočni pondeljek glediško predstavo v prid gospe Odi-jeve. Dalo je 3 komade: „Pri glasoviru“ vaudeville iz francoskega, znano iz českega prevedeno burko „Ultra“ in opereto „Pierot in Violeta“ gotovo zadosti za vabljenje mnogobrojnega občinstva. Pa moramo odkritosrečno reči, da izbor komadov ni bil preveč srečen, akoravno so vsi igralci svojo dolžnost popolnoma storili, ker so se obnašali kakor stari Spartanci pri Termopilah, da bi bili komade kolikor toliko na površji vzdržali in temno meglo dolzega časa prepodili. „Pri glasoviru“ je jako malo djanja in strašno mnogo nepotrebne besedovanja, torej toliko „dramatičen“ komad kolikor je „lucus a non lucendo“. Vsi igralci, posebno pa gospa Odi-jeva, gospdč. Brusova in gosp. Valenta so si na vse kriplje prizadevali vsaj tako imenovani: „succès d' éstine“ pridobiti, pa ni šlo. Tudi znana igra „Ultra“ je samo po sebi malo, ali bolje rekoč ni mnogo vredna, ali preizvrstna igra gosp. Geceljna in gospodičin Bonačeve in Jamnikove je vedela nepretrgano pozornostobčinstva vzdržati, ktero

je tudi svojo hvaležnost večkrat z gromovitim ploskom izjavljalo. — V g. Geceljnu pozdravljamo v resnici izvrstno pridobitev za naše narodno gledišče. Opereta „Pierot in Violeta“ nam je že iz narodnega gledišča v Zagrebu znana, ravno ni najboljši proizvod te baže, ali priporoča se repertoire-u našega gledišča zaradi malega osebja. Igrala se je mnogo boljše, nego v Zagrebu, ker so bile pri nas mlajše in prikladnejše sile angažirane. Gospodičina pl. Neugebauerova je prav prijetna, ugodna glediška prikazen, ima lep, krepek glas, vitko rast in in je še mlada, kar je pri pevkinji zmirom za lepim glasom naj več vredno. — Kakor „Pierrot“ v možki obleki je bila spočetka malo pri pogledu občinstva osupnena, njeno vedenje je bilo skromno in sramežljivo, kar nam je jako dopadlo, lepo znamenje, da še ne stoji popolnoma pod protektoratom na pustni terek čisto obritega uda katoliškega društva. — Tudi k tej pridobitvi čestitamo narodnemu gledišču. — Gospa Odi-jeva je tudi ta večer kakor zmerom svojej ulogi zadostila in se v petji in v igri kakor prava umetnica pokazala. H koncu pa izrečemo največo zahvalo v imenu vsega slovenstva gosp. J. Noli-tu, ne toliko za njegovo predstavo čarobnika, kolikor za njegov v resnici neizmeren trud za povzdigo domače dramatike. On je kakor dobro vemo, factotum pri vsem početji.

* (Osnovanje katoliško-slovensko-političnih društev) „Danica“ v 15. listu Slovincem priporoča. Prečitavši ta oklic smo vzdihnili globoko, rekoč sami pri sebi: dà, ko bi visoke glave svojih muh ne imele! Da živa podučna beseda pri zborih največ zmore, to vsakdo vé; da pa katoliško-politična društva vspešno delati ne morejo, ako jim duhovniki sami ob odločnih momentih nasprotujejo, je pokazal dogodek v nekem kraju, kjer je katoliško-slov.-pol. društvo, ki šteje blizo 90 vrlih posestnikov med svojimi udi. Bila je volitev v okrajni zastop, in društvo je sestavilo imenik kandidatov in ga vsem volilcem izročilo. Imenik so sprejeli tudi trije volilci duhovskega stanu iz velicega posestva; in tako bi bili naravno večino zadobili odborniki kmečkega stanu. Ko pride pa volitev, odstopijo oni trije duhovski velikoposestniki, katerih imena rajše zamolčimo, in volijo po želji mamelukov majhnega mestica. To je osupnilo nektere druge volilce; enemu so mestni mameluki celó listič vzeli in raztrgali, in mu svoj imenik usilili, in tako so — ko se je moralo kljubu vsemu pritiskovanju zaradi enakih glasov še enkrat voliti — slednjič burgarski nemškutarji zopet zmagali, ker umejo strahovanje prostih ljudi; drugi pa, ki svoje samostalnosti ceniti ne vedó, se mamelukom sami uklanjajo. Če gospodje, ki nimajo ne volje ne srčnosti dovolj, da bi sami pri osnovanji kat. političnih društev na čelo se postavili, to stvar gospodom kaplanom prepuščajo, naj jim tudi prepustijo veselje in čast, da zamorejo v občni blagor vspešno delati; in če se po dejanskem sodelovanju nemškutarjev jeze bojé, naj ostanejo rajše pri volitvah lepo mirno doma, da ljudém, ki so se komaj za pravično stvar vneli, skandala ne dadó.

Razglas.

V „Triglavu“, št. 29. dné 12. aprila letošnjega léta, katerega sem še le denes v roko dobil, čitam: „na Dunaji izhajajoči slovenski šaljiv list, čegar izhajalnim stroškom je dispozicijska zalóga pôrok.“

To perfidno sumničenje more letéti samo na moj šaljivi list „Pavliho“, katerega mislim na Dunaji izdajati. Vsacega, kdor je tako nesramen, da si upa trditi, da moj šaljivi list kaka vladna zalóga katerega koli imena, ali kaka osoba, ki je v katerej koli vladnej službi, z enim samim krajoarjem podpira ali njegovo tendencijo vódi, tukaj javno imenujem grdega ležnjivca in malovrednega rokovnika (schuft)! Vsa ta lepa imena naj padejo nazaj ná-me, ako mi dokaže, da resnice ne govorim!

Enak razglas v nemškem jeziku sem poslal c. k. državnemu pravdnístvu v Ljubljano, da se v „Triglavu“ natisne.

Na Dunaji 20. aprila 1870.

Franjo Levstik.

Ces. avstr. in kralj. oger. izključljivo privilegovano

jako čisto, nedišeče in nepremočljivo

mazilo za usnje (Lederfett-Schmiere.)

Rabljivo za vsake baže usnja, obutala ž njimi namazana ne potrebujejo površnih črevljev, podplati še enkrat tako dolgo trpe.

Ces. kralj. privileg.

Pâte Impératrice (pasta za roke in obraz)

"Pâte Impératrice" odpravi vse nečednosti in madeže na roki, napravi kožo mehko kakor žamet in belo kakor sneg, daje nohtom naravno čvrstost in barvo ter popolnoma nadomestuje mjilo [žajfo.]

Ces. kralj. izključlj. priv.

Oxfordska esenca

proti bolenji zob.

Ces. kralj. izključlj. priv.

mišnica

proti podganam, hišnim in poljskim mišim, krtom.

BENZIN,

najbolji pripomoček za izpiranje mastnih madežev, nenadomestljiv.

Glicerinsko mjilo in glicerinska smetena,

proti nečisti razpokani koži, proti lusknati (schuppig) koži na glavi.

Žganje iz vinskih droži

(Franz-Brandwein.)

Najhitreje in najzanesljivejše zdravilo proti večini bolezni, proti ranam vsake baže, obstrljeninam, sekotinam, ubodninam, glavo in zobobolu, starim bolečinam in teklinam, raku, prisadu, perečim [vnetim] očem, hromatom in habotam vsake vrste itd. itd.

Sok iz štajarskih zelišč (Kräutersaft)

proti boleznim na prsih.

Čisto, pravo olje iz kitovih jeter

(Dorsch-Leberthran) proti jetiki in sušici.

SANTONIN TABLETS

proti otročjim glistam.

Mazilo proti ozebljini in kurjim očesom

posebno izdatno.

Orientalaska voda,

iznajdena od dra. Walkerja v Londonu, proti protinu, reumatizmu, glavobolu itd. itd.

Kolonjska voda (Kölner-Wasser),

od najstarejega destilatérja: Janeza Maria Farina, dvornega zakladavca Nj. Nj. V. V. Friderika Viljela IV., kralja pruskega, Nikolaja I. cara vseh Rusov, Viktorije kraljice angleške itd. itd.

Revalesscière du Barry

zdravi brez vračil in stroškov vse bolezni v želodcu, na živcih, na jetih, na žlezah [bezgavke,] mrenah, zdravi težko sapo, bolečine v mehurji in živcih, jetiko, navduho, kašelj, neprebavljivost itd. itd.

Didier-ovo belo goršično zrnje

(Sentrkórner),

proti bolečinam v želodcu, krču v želodcu, slabemu prebavljanju, krču, bolečinam na jetih, napihavanju, glistam, koliki, zapetki itd.

Dra. Göllis-a splošna jedilna štupa.

(Universal-Speisepulver).

Kdor zavoljo želodčeve slabosti, ali zato ker ni mogel jedil dobro prežvečiti, ali zato ker je povžil ali preveč ali pa preslabih kakorsikoli imenovanih jedil čuti med jedjo ali po jedi kakovšno neugodnost izhajajočo iz trebušja, kogar v takih okoliščinah napenja ali tišči v želodcu, komur se kislota ali žaltovo rega, kogar vznemirja, po trebuhu kolje, mu slabo prihaja ali prihajati hoče: naj vzame polno žličico [če je žličica jako majhna, dve žličici] te štupe na suho v usta [najbolje na jezik], naj jo z vodo ali [kar je prijetnejše] s pomešanim ali čistim vinom doli splahne, naj potem še popije polno kupico vina ali vode in v kratkih trenutkih bodo popolnoma zginitile vse one težave in na njih mesto stopi tako prijetno čutilo nasitenja. Komur bi okus štupe ne bil pogodu, naj jo jemlje v omočenih oblatih. Posebnega spomina je vredno, da ta štupa vsem napejajočim jedilom in upijanjočim pijačam hitro odtegne njih sitne lastnosti.

Seidlitzova štupa od Molla

(Seidlitzpulver von Moll) proti boleznim v želodcu in trebušji.

Vse to se dobi pri **F. Kolletnig-u** v Mariboru.

Beli prsni sirop

od G. A. W. Mayerja v Vratislavi.

[leta 1867 v Parizu z nagrado obdarovan.]

Najboljše domače zdravilo proti zastaranemu kašlju, dolgoletni hripavosti, zasliženju, oslovskemu kašlju, katarjem in vnetjem jabelka in sapnika, proti akutnemu in kroničnemu prsnemu in plučnemu kataru, krvavemu kašljanju, bruhanju krvi in naduhi.

Spričalo:

Podpisani s tem naznanja trpečemu človečanstvu, da je Mayerjev prsni sirop v različnih boleznih na sopilih, kakor proti zastarelemu plučnemu kataru, hripavosti itd. z najboljim uspehom rabil.

V Kamenici na Českem.

Dr. Novak, mestni fizik.

Za konjske posestnike in gospodarje.

Zdravilna tekočina (Rekreations-Fluid) za konje

od c. kr. živinozdravnika Chrausta.

Živinozdravilna štupa

za konje, govedl in ovce.

KVIZDOVA

Korneuburška živinska štupa

(Korneuburger Viehpulver)

za konje, govedl in ovce.

Jako imeniten in važen

LIEBIG-OV

mésni izleček (Fleischextrakt)

iz južne Amerike (Fray Bentos)

izdelavan po Liebigovem društvu za mésni izleček v Londonu.

Izleček je le onda pravi, ako nosi piskero podpis profesorja J. pl. Liebiga in M. p. Pettenkoferja kot poročstvo dobrega in izvirnega blaga.

Ta izleček, ki se napravi iz najčisteje in najfrišnje govedine nima v sebi niti masti niti limnine. V enem funtu ima ta izleček vse v vroči vodi raztopljive množine od 34 lb. čiste mesa ali pa od 45 lb. mesnine z mastjo, žilami in kostmi vred.

Vsaka vegetabilna hrana (grah, bob, leča, kruh, krompir, riž, koruza, proso,) ako se jej pridene mésnega izlečka, dobi ono tečnost in vrednost, ktero ima frišno meso ali animalična hrana.

Izleček (sam ali z vinom pomešan) je najizdatnejše krepčilo za bolnike, ozdravljajoče se in oslabljenice.

Kot zdravilo za vojaška in marmarska bolnišča, za lazarete, sploh za vsako bolnišnico, za zakladanje s živcem v trdnjavah in ladijah, za popotnike, gostilničarje, za barivce (Garköche) in rodovine na deželi je méсни izleček nenadomestljiv izdelek; tako tudi za kolonije, kjer se frišno meso ne da ohraniti in je predrago.

Kako naj se rabi:

Četrti del čajske žličice izlečka raztopljenega v veliki skudelci vroče vode, kateri naj se kolikor potreba soli pridene, zadostuje, da se mahoma napravi krepka juha. Barva juhe naj bo temno-žolta, ne rujava; če se vzame več izlečka, postane aromatični okus juhe za mnoge premočan in neprijeten.

Zadobi se izvrstna juha, če se s kratka juhina zelenjad (seleri, korenje, luk, čebula, krompir itd.) brez ali še bolje z nekoliko slanino ali masti skuha in se potem pridene potrebna množina izlečka in soli.

Mésni izleček ima tudi v najbolj koncentriranem stanju vse množine omák (sauce) in je torej kot podlaga za pripravljanje vseh mésnih jedil neprecenljive vrednosti; prav malo izlečka že zadostuje, da se moč in okus jedil, zlasti navadnih domačih juh mahoma zboljša.

Wilhelmsdorferska šokolada iz sladnega izlečka.

(Malzextrakt-Chokolade.)

Na 9 izložbah nagrađovana.

Po izreku c. kr. prof. Heller-ja na dunajski kliniki je ta šokolada edino prava.

Wilhelmsdorferska sladna šokolada je jako tečna, ni zaporčna, priporočena se zlasti onim, katerim so škodljivi razgrevaloči užitki, posebno pa za vse tiste, ki so na prsih bolni.

Cena: $\frac{1}{1}$, $\frac{1}{2}$ in $\frac{1}{4}$ zavitek šestero haž po 50 kr., 70 kr., 1 f. 20 kr., 1 f. 60 kr., 2 f. in 3 f. za funt.

Priznavajoče pismo: „Ker mi Vaš sladni izleček izvanredno dobro tekne, prosim Vas, pošljite mi 4 pakete šokolade iz sladnega izlečka itd. Berger, umetalni mlinar v Schwertbergu na gorenjem Avstrijskem.“

 Zaloga za Maribor
pri F. Kolletnigu, Tegetthoffova cesta.

Wilhelmsdorferska fabrika

za sladne (malz) produkte Avgusta Jos. Küfferle-ta & comp. (Dunaj.)

Op minjaje na izreke c. kr. prof. Oppolzer-ja in Heller-ja na dunajski kliniki, prosimo, naj se naši sladni fabrikati nikar ne zmenjujejo z Hoffovimi sleparijami.